

KUKÁTKO

XXXVIII. národní přehlídka amatérského divadla pro děti Rakovník 2019

Doktorka přes loutky a přes pohádky

■ **Rozhovor s dramaturgyní Českého rozhlasu a lektorkou Popelky Zuzanou Vojtíškovou.**

■ **Pohádky jsou mimo jiného tvůj obor v Českém rozhlase. Píší se v Česku v současné době dobré pohádky?**

Myslím si, že je málo autorů, kteří píší pohádky. To, co se někdy vydává za pohádky, pohádky totiž vůbec nejsou. Pohádka jako taková má svoje specifika a pokud se nedodrží, vznikne nesmysl, který se pouze jako pohádka tváří. Pochopitelně existuje tendence psát nové pohádky, aby se stále neopakovala stejná pohádková témata a schémata. Já jsem však přesvědčena, že pohádka musí mít nějaké základní schéma, že v ní jsou jasně vymezeny kladné postavy a záporné postavy. Mezi nimi dochází k nějakému boji, který musí vyhrát kladné figury. To je základní schéma. A když v pohádce chybí, může to vyvolávat zmatky mezi dětskými diváky.

■ **A vznikají dobré pohádky? Existují kvalitní autoři?**

Mezi dobré autory počítám například Víta Peřinu, což je šéf Naivního divadla v Liberci. On pracuje právě s motivy a schémata z tradičních pohádek. Zároveň je však posouvá výborným způsobem do současnosti. Umí pracovat s jazykem a jeho texty jako takové jsou velmi nápadité.

■ **Vím, že i ty jsi psala pohádky. Třeba o kouzelném jablíčku a Anetka a Vánoce. Co tvoje další tvorba?**

Kde jsi to vystrachal? Pohádky už nepíšu. Psala jsem je v době,

kdy jsem si úplně neuvědomovala, co to vlastně pohádka je. Třeba ta O kouzelném jablíčku byla postavená na základě pře- vyprávěných pohádek od Josefa Lady. Jsou to pohádky naruby. Vtipné pro dospělého diváka, ale pro děti už tak dobře nefungují.

■ **Působila jsi jako dramaturgyně v Divadle Lampion. Tuším do roku 2013. Co se od té doby v tvém divadelním životě změnilo?**

Přestala jsem se divadlu soustředěně věnovat. Věnuji se pohádkám v rozhlase, dělám tvorbu pro děti v televizi a tu a tam mám nějaký příležitostný divadelní projekt, který s pohádkou pracuje. Zároveň teď už posledním rokem studuji na DAMU doktorát a jako téma doktorandské práce mám právě tradiční pohádky.

■ **Takže budeš doktorka přes pohádky?**

Budu doktor přes loutky a přes pohádky.

■ **Ještě čteš pro rozhlas? Narážíš na to, že jsi svého času získala v soutěži o příjemný ženský nebo dívčí hlas Lady Radio, titul Lady sympatie.**

To je pradávna historie. To mi bylo patnáct. Právě od té doby jsem začala s rozhlasem spolupracovat, moderovat různé pořady a připravovat publicistické přenosy. Dnes už dělám pouze dramaturgii pohádek a her. Za mikrofon už chodím jen jako host.

■ **Jak vidíš svoji budoucnost v rozhlase? Neplánuješ změnu? Přejít do televize by v dnešní době asi šlo...**

Mám rozhlas ráda a myslím si, že je to médium budoucnosti. I když vypadá jako velmi staré médium. Tím, že je dnes na internetu možnost vyrábět nej- různější podcasty, tuším, že právě přes tuto platformu má rozhlas velkou budoucnost. Také když jedeš autem, je mnohem pohodlnější a bezpečnější poslouchat rádio než sledovat obrazovku. Pro mě je tedy zvuk zatím číslo jedna. Navíc si myslím, že jeho velkou silou je možnost imaginace. Právě obrazotvor- nost máme každý jinou, a když se dobře nastuduje konkrétní dílo, umožní nám dobře si rozjet vlastní fantazii. A zároveň při tom sdílet něco společného. To mi přijde strašně fajn. Zatím tedy neuvažuju, že bych vyměnila rozhlas za televizi.

■ **K tvé herecké kariéře: Co divadlo V.A.D.? Působíš zde ještě?**

Už bych to nestíhala, mám toho opravdu moc. V.A.D. bylo mým divadelním začátkem. S ním jsem začínala žít svůj divadelní život. Hrála jsem medičku v Rozpacích zubaře Svatopluka Nováka, hrála jsem Polednici v Hotelu Infercontinental, ale i přesto musím říct, že nejsem herečka. Jednak to nemám jako dar od Boha a jednak mám problém s tím, že hrozně nesnáším, když mi někdo říká, co mám dělat. A to je pro here- ce velká nevhoda. Musím být buď režisér anebo dramaturg. Herectví není pro mě.

■ **Co tě čeká v nejbližší divadelní, rozhlasové a dramaturgické budoucnosti?**

V rámci doktorského studia dělám například výzkum v Bratislavě. Jde o tzv. Izbu čítania. Pracujeme s pohádkou Kráska a zvíře a zkoumáme, jakým způsobem děti v publiku vnímají různé symboly. Jestli jim rozumí stejně jako dospělí. To- lik k mému studiu. V rozhlase pak připravujeme několik pohádek, jedna se jmenuje Mezek paličatý. Pak pracuji s již zmíněným Vítkem Peřinou na pohádce O Budulínkovi. Měla velký úspěch v divadle, a tak se ji snažíme adaptovat pro roz- hlas. A v televizní tvorbě jsme dodělali druhou sérii Skautské pošty. Jde o sérii dokumentů pro děti o osobnostech našich dějin. Budeme se v ní věnovat například objeviteli krevních skupin Janu Janskému nebo automobilové závodnici Elišce Junkové.

Honza Švácha

Zombie od amerického učitele

■ **Rozhovor s režisérkou Divadla Navenek z Kadaně Terezou Gvozdíakovou.**

■ **Člověk nevidí každý den zombie na jevišti. Co vás přivedlo k tomu tématu?**

Hledala jsem jakoukoliv hru pro naše divadlo. V tradičních zdrojích, mezi které patří například Dilia a Aurapont, jsem nenašla nic. Tak jsem svoji pozornost obrátila do zahraničí a hledala a hledala, až jsem našla *Zombie apokalypsu*. Přišla mi naprosto skvělá, ale zároveň mi došlo, že by ji měli hrát mladí herci. Spojila jsem se tedy s kadaňským gymnáziem a hru jsme nastudovali ve spolupráci s ním.

■ **Hra ovšem v češtině neexistuje...**

Museli jsme ji přeložit, což udělala také jedna studentka gymnázia. Tím se z inscenace vlastně stal určitým způsobem od základu gymplácký projekt.

■ **Jméno autora – Don Zolidis – mi ovšem vůbec nic neříká...** Neříká příliš ani mně. Víím jen, že se jedná o amerického středoškolského učitele (pochází z Texasu a Wisconsinu), který

píše divadelní hry pro zábavu. Napsal jich více než sto.

■ **Hrajete čistý překlad textu anebo jste něco v inscenaci dotvořili? Máte ve hře svůj autorský vklad?**

Občas došlo k větším a občas k menším změnám.

■ **Jak se tvářili herci na to, že si mohou zahrát na zombie? Zdálo se mi, že je to hodně bavilo.**

Myslím si to také. Už hrajeme inscenaci poměrně dlouho, a přesto se dá říci, že většina souboru je nepolíbená divadlem. Zkoušení bylo tedy náročné a stále náročné je. Zkoušíme jako o závod, naštěstí to všechny baví a jsou skvělí. Myslím si, že je to na nich občas i vidět.

■ **Rakovnické divadlo má asi jiný rozměr než to vaše. Přišlo mi, že některé technické finesy byly nastavené na jiné pódium...**

Jsme zvyklí na větší prostor. Do šířky máme doma víc o tři až čtyři metry. Byli jsme tedy trochu stísnění, ale nakonec nám to moc nevadilo. A pokud jde o techniku, vůbec ji neumíme. Nemáme na to člověka. Vždycky si řekneme: Zhruba takhle asi... Naštěstí v Rakovníku máte tak milé techniky, že nám po prvním představení řekli, že půlka představení je ve tmě a přidali nám světla. Ještě nám to v tomhle technickém ohledu nejde.

■ **Počítáte s apokalyptickým divadlem i do příštích let?**

Apokalyptické divadlo už asi dělat nebudeme. Máme v plánu v nejbližší době vytvořit kostymovanou prohlídku města. V té bychom ztvárnili kadaňské legendy, historické i vymyšlené postavy, které by lidi potkávali během svých procházek.

■ **Kdy k tom dojde?**

Čtělá bych, aby premiéra byla v květnu. Text je hotový a od

příštího týdne bychom měli začít zkoušet.

■ **Opět ve spojení s gymnáziem? Určitě.**

■ **Spojení mezi kadaňským divadlem a gymnáziem vám tedy vyhovuje?**

Já jsem absolventka gymnázia a zároveň jedna z režisérek kadaňského souboru Navenek. Navíc, zakladatel souboru pochází také z gymnázia. Spolek zakládal v době, kdy na gymnázium učil a já tam byla studentka. Říkala jsem si tedy, že by bylo fajn vrátit se opět ke kořenům, na místo, které dobře znám.

■ **Podporuje váš soubor město?**

Město divadlo Navenek podporuje a asi se vlastně máme navzájem rádi. Účastníme se pravidelně městských akcí, jako je třeba Císařský den, pořádáme KaDiBřez – kadaňský divadelní břez, což je nesoutěžní amatérská přehlídka a podobně. Není proč si stěžovat.

Honza Švácha

10 způsobů, jak přežít zombie apokalypsu

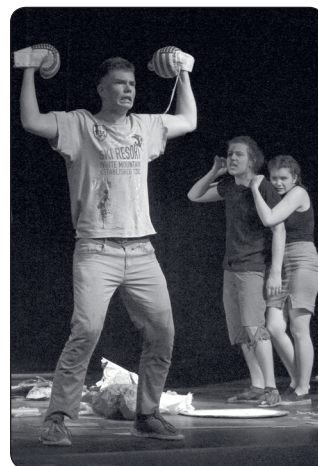
Divadlo Navenek Kadaň

■ **Kadaňské divadlo Navenek se rozrostlo o pár mladých členů a ti pod vedením Terezy Gvozdíakové sáhli po textové předloze z pera Dana Zoldise s názvem 10 způsobů, jak přežít zombie apokalypsu, což je ztřeštěná komedie parodující pokleslé filmové horory. Výhodou tohoto textu je, že je určen přesně pro věkovou kategorii inscenátorů, a dokonce jde o jednu z nejhranějších divadelních her na amerických středních školách.**

Rámcem inscenace tvoří jakási instruktáž, v které nás vypravěčka provádí sérií skečů, v nichž se, jak název napovídá, seznamujeme se způsoby, jak se lze zachránit před oživlými mrtvolami. Ve skvělé výpravě Nikolý Barešové tak sledujeme smrtš více a často bohužel i méně vtipných situací podávaných naštěstí s velkým nasazením. Výsledkem je vcelku svěží nenáročná a sympatická

podívaná s příjemně krátkou stopáží, která ale bohužel nepřekročí limity zdařilé sofistikované školní besídky. K tomu, aby inscenace přinášela něco víc, chybí několik důležitých faktorů. Jednak zdařilejší textová předloha, která by nezpůsobila snižující se úroveň point jednotlivých scének a nabízela výraznější téma. Nebo dramaturgicko-režijní nápady, jak tomuto textu pomoci.

Dále zde chybí jasnější a přehlednější inscenační klíč. Kdo je vypravěčka a kdo jsou postavy ze scének? Je to lineární iluzivní příběh konkrétní skupiny lidí, nebo jsou to jen modely, na nichž se jen demonstrují různé situace? Postavy procházející scénkami představují vždy jeden a tentýž typ, nebo pokaždé má jít striktně o úplně jinou osobu? Neurčitost tohoto klíče má pak za následek např. divácký údiv nad tím, jak mohlo jedné a té samé postavě nevysvětlitelně zmizet zranění, které měla v předchozí scénce. Režijní uchopení pokulhává i co se týče mizanscény, chybí režijní akcenty, aranžmá je mnohdy chaotické nebo dokon-

ce kontraproduktivní vůči logice děje.

Nedostatečná je práce s atmosférou – soubor se nepokoušel si v tomto ohledu pomoci zvukovou složkou (která je přítomná v hororech stěžejně), ale vybudovat atmosféru jiným způso-

bem také neumí. Když si přečtete temporytmus, který zohledňuje pouze stres, výsledkem je jednoduše konstantně hektický herecký projev u postav živých lidí a stejně nemě-

ný somnambulismus u zombie. I u tak krátké stopáže je pak výsledek nakonec monotónní a negradující.

Je to vlastně velká škoda, že soubor si nekladl vyšší cíle

a spokojil se se sice výpravou, ale jinak nenáročnou taškařicí. Výchozí námět je totiž neotřelý a zábavný a humor souboru a jeho celková prezentace rozhodně nejsou hloupé ani pod-

bízivé, což by se u podobné látky snadno mohlo stát.

Čili milí „Naveňáci“: pobavili jste nás, ale chceme od vás příště víc!

Kateřina Baranowska

Ze života hmyzu nám připadá neobyčejně aktuální

■ **Rozhovor s režisérem inscenace Ze život hmyzu Karolem Skladanem.**

■ **Jílovští ochotníci se dali dohromady na začátku roku 2014. Co už máte společně za sebou?**

Začal jsem se souborem spolupracovat teprve přede dvěma lety, zatím tedy jen Ze života hmyzu. Loni v červnu jsme měli premiéru. V souboru bylo hodně lidí, kteří chtěli hrát, a zdálo se mi, že dílo bratří Čapků je jako ansámblový kousek vhodné. I vzhledem k tomu, že se jedná o hmyz, muž nemusí hrát vždy muže a žena ženu. Proto například Felixe ztvárňuje dívka. V tomhle žánru to jde.

■ **Zamýšleli jste svoji inscenaci spíše pro děti, nebo pro dospělé?**

Hráli jsme ji víceméně pro dospělé a je pro ně vhodnější. Alespoň jsme se o tom přesvědčili při prvních reprízách. Během zkoušek jsme navíc zjistili, jak je hra neobyčejně aktuální. Až jsme si říkali, jestli ji Čapkové nenapsali dnes. Obsahuje hodně politiky, takže nevím, jestli se pro děti hodí. I když například dvanáctileté už něco tuší, ne všechno si ještě dokážou přebrat.

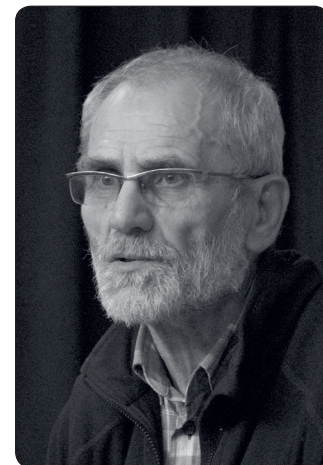
■ **Dnes jste tedy hráli Ze života hmyzu pro dětské publikum poprvé?**

Ano. Hráli jsme na přehlídce pro dospělé a odtamud nás komise doporučila na Popelku. S díky jsme nabídku přijali, protože jsme si řekli: alespoň to někde

zase předvedeme. Děti reagovaly spontánněji než dospělí. Kdybychom ovšem od začátku věděli, že děláme inscenaci pro děti, leccos bychom upravili, aby získala charakter pohádky, aby pro ně byla stravitelnější. Třeba v motýlech se nachází spousta erotických narážek, které mají diváci nemusejí úplně pochopit. Ačkoliv například dvanáctiletí už o takových tématech nějaký pojem mají.

■ **Máte po dnešní zkušenosti chuť vytvořit nějakou inscenaci pro děti?**

Protože jsem plný napětí a ještě jsem něco řešil vzadu, tak ještě nevím. Od dětí jsem ale zaznamenal nejživější reakce. Zatím nic takového nechystám, ale když hrajeme divadlo, chodí se na nás dívat i dě-

ti. Jakmile se baví, znamená to, že jdeme dobrou cestou. Jsou spontánní, a když se jim něco líbí, dají to najevo. Jinak momentálně vybíráme nový titul, takže je možné, že zpracujeme něco rodinného, aby se u toho bavily děti i dospělí. Ale to ještě nevím. Uvidíme.

Jirka Štraub

Ze života hmyzu Jílovští ochotníci Jílové u Prahy

■ **Divadelní soubor „Jílovští ochotníci“ z Jílového u Prahy si vědomě zvolil nelehký úkol interpretovat divadelní hru bratří Karla a Josefa Čapka „ZE ŽIVOTA HMYZU“.**

Píši záměrně nelehký, protože si zvolili pro inscenování z hlediska české i evropské

dramatické literatury žánrově i myšlenkově průlomový text, jenž můžeme zcela oprávněně označit za avantgardní. Text, který je formálně i dramaticky novátorský a formálně silně reflektuje nové umělecké směry moderního českého a evropského umění jako například expresionismus i kubismus. Což je velký a nepopíratelný vklad Josefa Čapka, který byl po dlouhou řadu let velmi nedocenen. Světová premiéra se uskutečnila v roce 1922 v Národním divadle v Brně. Poté následovala interpretace Hilarova v Národním divadle v Praze ... dále je dobré zmínit další interpretace jako například Honzlovu insce-

naci z roku 1946, Macháčkovu z roku 1965, Krobotovu z roku 1990 ... novodobou brněnskou inscenaci Morávkovu a v neposlední řadě inscenaci Špinarovu z roku 2014.

Divadelní alegorie na samé hraně morality rezignuje a záměrně porušuje dosud platnou funkci dramatu i konfliktu jako hybatele děje. Základem je „živý“ obraz vytvořený na dokonale zmotivovaném chování a jednání hmyzu jako podobenství chování a jednání lidského. Páteří předlohy jsou tři její hlavní části: Motýli, Kořistníci a Mravenci. Stylově a žánrově zcela odlišná podobenství spojuje pouze pohled na jednotlivé vrstvy společnosti a ukazuje jejich žebříček hodnot, který komplikuje pudová rovina, mísící se až z atavismem. To vše

je výchozím bodem pro apelativní hledání stopových prvků humanity a snaha o jejich záchranu.

Bezstarostné poletování a páření „motýlů“ napsané wildovskými dialogy plytkého tlachání a neustálého erotického dusna ... pragmatické hromadění majetku a boj o přežití v Kořistnicích i militaristický fanatismus, kdy v zájmu celku a „vyšších“ cílů bezohledně obětujeme jednotlivce i celé skupiny „mravenců“. Melodičnost a rytmičnost, která je schopná vyrábět i zabíjet. A v neposlední řadě i Tulák jako vypravěč a glosátor občas vstupující do děje. Jeho sen o hmyzu i jeho smrt. Larva jako rodič se pyšná naděje s jepičím životem. To vše plyne z předlohy ve zvláštní atmosféře a směsici stylů i žánrů.

Z inscenační tradice, na kterou jsem se snažil upozornit v úvodu své analýzy, dokládá, že touha inscenátorů sdělovat a interpretovat ona výše uvedená témata, byla velká, generační a dějinná. Každá generace se chtěla tímto textem vyjádřit k dobové současnosti.

Ne každému se to podařilo a zřejmě nikomu beze zbytku. Vizionářský text, který na začátku dvacátých let nadčasově předpovídá budoucnost konce let třicátých. A pracuje v čase dál ... vše je platné dál v jiné úrovni, v jiné formě a v jiné intenzitě. Ale najít výrazové prostředky ... které by asociativním způsobem zapůsobily nejen na rozum ... ale i na emoce diváka, vyžaduje značnou divadelní zručnost a sofistikovaný přístup už při vytváření dramaturgicko-režijní koncepce. Bez velmi konkrétního uchopení jednotlivých situací při zachování všech vrstev předlohy dojdeme pouze k polotovaru, který není oním podobnostním ... které Čapci skrze svou hru nabízí.

A k tomu došlo v případě souboru z Jílového u Prahy ... kdy někdy až Sekorovsky pojímané a zjednodušené obrazy ztrácí na své sdělnosti a především intenzitě.

Karol Skladan odvedl se souborem notný kus práce ... ale na takto mnohvrstevnatý a formálně i žánrově rozrůzněný tvar ... bohužel ... nestačili. Kladem inscenace je ... dle mého soudu ... dramaturgická volba, a to nikoliv této konkrétní hry ... ale témat v ní obsažených.

Odkazuje totiž na to, v čem žijeme, jací jsme ... a na to ... že pokud se nepokusíme v sobě najít ony poslední zbytky humanity ... člověčenství ... a ovládnou-li nás ony „hmyzí“ instinkty ... jako zcela výjimečný druh se schopností emocí, citů empatie a soucitu ... nenávratně vyhyneme. A to je ono velké poselství, které nám tu Čapci, a nejen oni, a nejen prostřednictvím tohoto textu ... zanechali.

Jaromír Hruška

PROGRAM:

PÁTEK 8. LISTOPADU 2019

9.00 – 9.30 a 10.30 – 11.00

Tylovo divadlo

Taneční studio Light Praha/režie: Lenka Tretiagová

Lenka Tretiagová,
Václav Havel

Republika na nás čeká aneb Kde domov můj

(od 15 let)

9.00 – 10.15

Sál Kulturního centra

17.00 – 18.15

Tylovo divadlo

DS Ty-já-tr/BYLO NEBYLO

Praha/režie: Luděk Horký

Luděk Horký

Za pohádkou kolem světa

(od 4 let)

13.00 – 14.30

**Rozborový seminář s reflexemi
dětských skupin (Republika na
nás čeká...)**

20.00 – 21.30

**Rozborový seminář s reflexemi
dětských skupin (Za pohádkou
kolem světa)**

SOBOTA 9. LISTOPADU 2019

9.30 – 10.30 Tylovo divadlo

Ochotnický divadelní soubor

**SUD Suchdol nad Lužnicí/
režie: Lenka Chaloupková**

Lenka a Vít Chaloupkovi, Anna
Cvrčková

Bibi se bojí

(od 6 let)

13.00 – 14.05

Tylovo divadlo

**Opera Žatec/režie: Jaroslav
Wagner**

Jaroslav Wagner

Přadleny

(od 5 let)

15.30 – 18.30

**Rozborový seminář s reflexemi
dětských skupin (Bibi se bojí,
Přadleny)**

Inspirativní představení

18.30 – 19.30 Tylovo divadlo

**Divadlo Drak Hradec Králové/
režie: Jakub Vašíček**

Tomáš Jarkovský, Jakub Vašíček

Bílý tesák

(od 9 let)

21.00 – 22.30

Diskuse s reflexemi dětských
skupin

NEDĚLE 10. LISTOPADU 2019

10.00 – 11.15 Tylovo divadlo

**DS J. K. Tyl Brodek u Přerova/
režie: Liběna Hasová**

Otfried Preussler

Malá čarodějnice

(od 6 let)

13.00 – 14.00

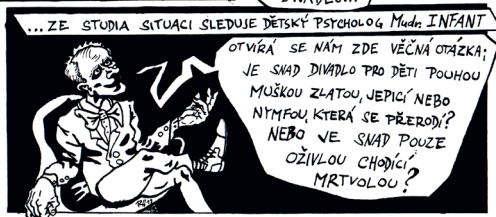
**Rozborový seminář s reflexemi
dětských skupin (Malá
čarodějnice)**

14.00

Slavnostní zakončení

Popelky Rakovník 2019

**s vyhlášením výsledků
a předáním ocenění**

STRAŠLIVÉ SNY EGONA POZOROVATELE

■ NA TROSKÁCH DIVADLA

Opona se zvedá a v mlžném oparu pomalu začíná získávat obrysy hlava. Není to obyčejná hlava. Z obličejů odpadá kůže, odhalené dásně páchnou hněsem a dávno zaslou krví. Spodní sanice se v jednom okamžiku pohne a z úst se ozve zvuk. Není příliš hlasitý, ale co mu chybí na intenzitě, beze zbytku doplňuje příšerný charakter jeho ozvěny. Celé mé tělo se chystá k úprku, ale nohy se ani nehnu. Jsem jako přikovaný k mechovému povrchu zbytků starobylé budovy divadla a mlha kolem nás vše zbaňuje kontur a pocitu skutečnosti. Cítím svůj mozek jako něco velmi postradatelného a nepatřičného...

V okamžiku, kdy se na mě neživý obyvatel ruin rozhodne zaútočit, odkudsi se zjeví obří mravenci a prvního herce poslední divadelní scény na zeměkouli začnou rozebírat na prvočinitele. Pod jejich kusadly se kůže patvora trhá jako papír a kosti jsou jako v drtičce větví zaměstnanců firmy na údržbu zeleně. Během dvou minut není co řešit a ze Zombie nezbyla ani písnička od Cranberries. „But you see, it's not me. It's not my family. In your head, in your head, they are fighting,“ se ozývá jakoby z dálky a mravenci, které jsem považoval za zachránce, utrousí: „Ten byl náš!“

Hmyzí oddíl se ke mně pomalu blíží a jejich kusadla, ze kterých odpadávají kusy předchozí oběti, nevzbuzují nic než hrůzu, pocit na zvracení a beznaděj. Náhle se rozhrnou mraky a kapuce mojí bavlněné bundy a koneckonců i moje maličkost se ocitne mezi obřím ukazováčkem a ještě mohutnějším palcem gigantické ruky. „Měl jsi strach, co?“ říká tulák a odkládá mě na barovou židli restaurace Jamajka. Pokládám čelo na barový pult a... ..budím se.

Engon

POPELKA ONLINE

Vášení a milí diváci a divačky, všechna soutěžní představení najdete na webu. Záznamy inscenací můžete sledovat na kanále www.youtube.com/rakafi

REDAKCE ZPRAVODAJE

Texty Honza Švácha, Jirka Štraub, šéfredaktor Petra Slížková. Foto Ivo Mičkal. Ilustrace David Daenemark. Korektury Lída Střejcová. Sazba Pavla Zimmermannová.

TOTO 3. ČÍSLO VYŠLO 8. LISTOPADU 2019